

Advent & lys

Advent (latin): (Kristi) komme; tiden fra og med 4. søndag før jul til 24. december; fra 5. årh. fejret som forberedelse til julen. Kirkeåret begynder den første søndag i advent.

På en af de 7 datoer mellem den 27/11 og den 3/12 indledes Herrens år med en 4 uger lang adventstid, hvor man åndeligt skal gøre sig rede til at modtage juleevangeliets budskab om *Herrens komme* - det er hvad *Adventus Domini* betyder på latin.

Hvis juleaften falder på en søndag, er den dag også 4 søndag i advent. Første søndag i advent er kirkeårets nytårsdag.

Adventskransen kommer til Danmark via Nordtyskland. I Haderslev kendte man den allerede omkring 1900, og det skyldes påvirkninger fra den nærliggende by Christiansfeld, hvor den adventsbegeistrede Brødre-menighed bor. Selv om deres julespecialitet var adventsstjernen, så har de også lavet adventskrans af mos, som de hængte op i hjemmene. I Åbenrå blev kransen først kendt senere, nemlig under Første Verdenskrig, og det var ikke, fordi man havde lært den at kende hverken i Haderslev eller Christiansfeld.

En overlægefrue i Åbenrå fortæller om, hvordan hun har bidraget til, at den blev indført der i byen. Det hele begyndte meget personligt. Hun fortæller, hvordan hun i 1914 omkring advent følte sig knuget af ensomhed og stor ængstelse - "min mand var ved fronten, og jeg havde ikke hørt fra ham - vidste ingenting - og tænkte, at jeg måske aldrig så ham mere". Fra sin barndom i Thuingen mindedes hun da, at hun hos sin mormor tilbage til 1888 havde set en adventskrans, og en sådan lyskrans fik hun nu lyst til at hænge op i sin hjem. Så gik hun ned til gartneren i hovedgaden. Men gartneren anede ikke, hvordan en adventskrans så ud. Hun måtte i forbindelse med en gammel kollega, der stammede fra Oberschlesien. Han kunne forklare, hvordan den skulle laves.

Flere sønderjyske højskoler tog derefter denne Åbenrå-tradition op, og allerede i begyndelsen af 1920'erne blev den også indført på Askov og på Snoghøj Gymnastikhøjskole- og den er i øvrigt på den tid blevet så almindelig rundt om i hjemmene over hele landsdelen, at man nu med rette kan betegne adventskransen som en sønderjysk tradition.

Og den sønderjyske adventskrans blev kendt over hele landet, da blomsterhandlerne begyndte at forhandle den i 1939-1940, og den blev indført i mange hjem under Besættelsen. Det var en lysskik, man gerne tog til sig i en mørketid, og allerede på julemærket i 1946 afbildede man denne grankrans med de røde bånd og de fire adventslys. Dermed var den nye tradition med et slag - og ret beset meget hurtigt - blevet så at sige autoriseret som en rigsdansk juleskik.

Nogle bruger at hænge kransen op i 3 bånd. Ligesom på julemærket. Det er nemlig lettere at finde kransens balancepunkt med 3 bånd end med 4. Derimod er det sværere at anbringe 4 lys mellem 3 bånd. Derfor foretrækker mange trods alt de 4 bånd! Om man bruger 3 eller 4 bånd har således ikke noget med nogen form for kristen symbolik at gøre. At nogle kategorisk fastholder, at det ene er "rigtigere" end det andet, skyldes udelukkende familietradition.

Årets mørkeste tid er den naturlige tid for en fest med mange lys. Siden kristendommens indførelse i Norden har lys i form af vokslys fulgt julen. Alle skulle have mindst et lys i julen. Hvor man slagtede, fik man tælle som man støbte lys af.

Julelys kaldte man de to større lys, som skulle stå tændte på julebordet, mens man spiste og resten af aftenen og julenat med. De måtte under ingen omstændigheder slukkes. Det var lys der brændte i hjemmet som en hyldest til Jesus. Ofte havde man et tredje, stort lys stående i vinduet, således at en mulig ukendt gæst kunne finde vej ind til gården julehelg. Til helligtrekongersaften havde man altid 3 store lys - et for hver af kongerne. Undertiden støbte man et specielt helligtrekongerslys: det var et lys der brændte med tre flammer.

Rundt om i mange hjem har man længe haft sine egne lystradiationer i det meste af adventstiden. Ikke sådan at det var adventslys man tændte. Man følte og følger sig stadig bundet af den kirkelige advent. Nogen tænder således lysene i deres dekorationer den 1/12 andre den første søndag i december - og atter andre gør det 1 eller 2 søndage før jul. Kalenderlys: I 1930'erne var der mange der købte et stort lys, som de så selv indrettede som kalenderlys. I 1942 begyndte Asp & Holmblad at lave kalenderlys eller datolys, som de også kaldes.